

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : міжнародний документ від 16.12.1966 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
7. Алексеев С. С. Общая теория права : курс в 2-х т. / С. С. Алексеев. – Т. 1. – М.:Юрид. лит., 1981. – С. 92.
8. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
9. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
10. Гурджі Ю. О. Прправовий захист особи в кримінальному процесі України: теорія та методологія/ Ю. О. Гурджі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1480/%d0%93%d1%83%d1%80%d0%b4%d0%b6%d1%96.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
11. Абламський С. Є. Захист прав і законних інтересів потерпілого у кримінальному провадженні: монографія / С. Є. Абламський // За загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. – Харків: Панов, 2015. – 240 с.
12. Гловюк І. В. Кримінально-процесуальні функції: теорія, методологія та практика реалізації на основі положень Кримінального процесуального кодексу України 2012 р.: монографія / І. В. Гловюк. – Одеса: Юрид. літ., 2015. – С. 200.
13. Островська М. А. Протидія злочинності через вдосконалення процесуального статусу потерпілого/ М. А. Островська// Протидія злочинності: теорія та практика (Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://napu.com.ua/materialy/protudia_zlochunosti_lisova.pdf

Ключові слова: кримінальне провадження, потерпілий, право на представництво, правозахисна комунікація.

Ключевые слова: уголовное производство, потерпевший, право на представительство, правозащитная коммуникация.

Key words: criminal proceedings, victim, right to representation, human rights communication.

ПІДГОРОДИНЬСЬКА АНАСТАСІЯ ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук*

ЗАСТОСУВАННЯ ВИДАЧІ ОСОБИ (ЕКСТРАДИЦІЇ) У СПРОЩЕНОМУ ПОРЯДКУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Законодавство багатьох країн, в тому числі й українське, містить кримінальні процесуальні норми, спрямовані на врегулювання порядку здійснення видачі особи (екстрадиції) із спрощенням процедури. Аналіз статті 588 КПК України дозволяє дійти висновку про можливість

виокремлення двох порядків видачі особи (екстрадиції): звичайного, що здійснюється у загальному порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством України, складного і досить тривалого у часті, а також спрощеного, який на відміну від звичайного, за наявності відповідної згоди особи, видача якої запитується, є менш тривалим, зокрема й за рахунок не здійснення екстрадиційної перевірки у повному обсязі.

Екстрадиція – це досить складна процедура, із встановленими строками, суб'єктами реалізації, заходами кримінального процесуального примусу тощо, тому у міжнародній практиці країни намагаються прискорити екстрадиційне провадження на всіх його етапах.

Спрошений порядок видачі осіб було встановлено у КПК України 2012 року, однак Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із ратифікацією Третього додаткового протоколу та Четвертого додаткового протоколу до Європейської конвенції про видачу правопорушників» від 02.10.2018 р. [1] останній зазнав змін.

Так, особі, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію) в іноземну державу надано право у будь-який час до прийняття рішення про її видачу (екстрадицію) з метою застосування процедури видачі (екстрадиції) у спрощеному порядку, одночасно надаючи згоду на видачу (екстрадицію) відмовитися від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності.

Зважаючи на те, що екстрадиція є процесом, який складається з певних етапів, кримінальним процесуальним законом передбачено можливість вже з моменту затримання особи, яка розшукується компетентними органами іноземної держави для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, надати письмову згоду на її видачу (екстрадицію) у спрощеному порядку, а також право на відмову від застосування спеціального права щодо меж кримінальної відповідальності у разі надання згоди на її видачу (екстрадицію) [2].

Затримана особа може надати письмову заяву про згоду на її видачу (екстрадицію) за спрощеною процедурою при вирішенні питання про застосування тимчасового арешту. В зазначеному випадку прокурор, звертаючись із клопотанням до слідчого судді про застосування тимчасового арешту, додає, разом із іншими матеріалами, визначеними у ч. 4 ст. 583 КПК України, таку заяву. Також законом передбачено обов'язок слідчого судді роз'яснити особі її право надати згоду на видачу (екстрадицію) для застосування процедури видачі (екстрадиції) у спрощеному порядку, а також право на відмову від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності у разі надання згоди на її видачу (екстрадицію), з'ясовує бажання особи скористатися цими правами, перевіряє добровільність надання особою згоди на видачу, відмови від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності, усвідомлення нею правових наслідків такої згоди (відмови) під час розгляду клопотання слідчим суддею. Відповідно, письмова заява про згоду на видачу (екстрадицію) за спрощеною процедурою може бути надана як до судового розгляду клопотання про

застосування тимчасового арешту, так і в процесі такого розгляду. За результатами такого розгляду слідчий суддя може постановити ухвалу про затвердження згоди особи на її видачу (екстрадицію) та/або відмови особи від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності та застосування екстрадиційного арешту; застосування тимчасового арешту та відмову у затвердженні згоди особи на її видачу (екстрадицію).

Також, зважаючи на вказівку ч. 7 ст. 584 КПК України, відповідну згоду особа може надати до або під час вирішення питання про застосування екстрадиційного арешту слідчим суддею. Слідчий суддя за результатами розгляду постановляє ухвалу, зокрема, про затвердження згоди особи на її видачу (екстрадицію) та застосування екстрадиційного арешту; затвердження згоди особи на її видачу (екстрадицію), відмови особи від застосування спеціального правила щодо меж кримінальної відповідальності та застосування екстрадиційного арешту, або про застосування екстрадиційного арешту та відмову у затвердженні згоди особи на її видачу (екстрадицію). Копія ухвали слідчого судді за результатами розгляду питання щодо затвердження згоди на видачу особи (екстрадицію) і в першому, і в другому випадку невідкладно направляється уповноваженому (центральному) органу України через відповідну регіональну прокуратуру разом із копією письмової заяви особи про згоду на її видачу (екстрадицію), а іншою інформацією, необхідною для прийняття рішення уповноваженим (центральним) органом України.

Уповноважений (центральный) орган України розглядає питання про видачу особи (екстрадицію) у спрощеному порядку за наявності інформації щодо: 1) прийняття компетентним органом іноземної держави стосовно особи рішення про тримання під вартою або вироку, який набрав законної сили, а також підтвердження того, що особа розшукується компетентним органом іноземної держави для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку; 2) характеру і правової кваліфікації вчиненого особою кримінального правопорушення, зокрема про максимальну межу покарання або покарання, призначене згідно з вироком, який набрав законної сили, а також про відбуту частину покарання; 3) даних про особу, яка розшукується компетентним органом іноземної держави для притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку, зокрема про її громадянство; 4) обставин вчинення особою кримінального правопорушення, зокрема про час, місце, ступінь участі особи, інші обставини вчинення кримінального правопорушення; 5) наслідків вчиненого особою кримінального правопорушення (за можливості); 6) строків давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення відповідного кримінального правопорушення згідно із законодавством іноземної держави, яка розшукує особу. Якщо особа розшукується з метою виконання вироку, який набрав законної сили, необхідно надати інформацію про те, чи було ухвалено вирок за відсутності обвинуваченого. За необхідності уповноваженим (центральним) органом України може бути запитано додаткову інформацію у компетентного органу іноземної держави.

Спрощення в процедурі видачі, як правило, стосується обсягу проведення екстрадиційної перевірки. Відповідно, рішення про видачу особи (екстрадицію) у спрощеному порядку може бути прийняте уповноваженим органом до надходження запиту про видачу без обов'язкового проведення екстрадиційної перевірки у повному обсязі.

Рішення про видачу особи (екстрадицію) у спрощеному порядку виноситься керівником уповноваженого (центрального) органу України або уповноваженою ним особою протягом п'яти робочих днів із дня одержання ухвали слідчого судді, є остаточним і оскарженню не підлягає. Якщо приймається рішення про видачу особи (екстрадицію) у спрощеному порядку, фактична передача особи здійснюється протягом десяти робочих днів з дня повідомлення компетентному органу іноземної держави про зазначене рішення (строк може бути продовжено центральним органом до тридцяти днів). При цьому відстрочення фактичної передачі особи з підстав, передбачених ст. 592 КПК України, не допускається.

Якщо уповноваженим (центральним) органом приймається рішення про відмову у видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку, остання здійснюється у звичайному порядку.

Слід зазначити, що спрощений порядок видачі особи (екстрадиції) здійснюється не в усіх випадках. Так, перепороною для його застосування є притягнення особи до кримінальної відповідальності чи відбування особою покарання на території України; наявність обґрунтованих підстав вважати, що особа, стосовно якої розглядається питання про видачу (екстрадицію), що видача (екстрадиція) певної особи може суперечити інтересам національної безпеки України; ненадання компетентним органом іноземної держави на вимогу уповноваженого (центрального) органу України інформації, необхідної для прийняття рішення про видачу.

Отже, застосування видачі особи (екстрадиції) у спрощеному порядку може бути доцільною як для співвіруючих держав, оскільки суттєво економиться процесуальний час та засоби, скоріше досягається мета видачі особи (екстрадиції), так і для особи, яка розшукується компетентним органом іноземної держави, або видача якої вже запитана, в аспекті строків застосування засобів кримінального процесуального примусу.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку із ратифікацією Третього додаткового протоколу та Четвертого додаткового протоколу до Європейської конвенції про видачу правопорушників» від 02.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2577-19>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

Ключові слова: міжнародне співробітництво, екстрадиція, тимчасовий арешт, екстрадиційний арешт, міжнародний розшук.

Ключевые слова: международное сотрудничество, экстрадиция, временный арест, экстрадиционный арест, международный розыск.

Key words: international cooperation, extradition of persons, provisional arrest, extradition arrest, international search.